

Висновок. Соціальну сферу нині слід розглядати як масштабний ресурс сталого розвитку, оскільки вона дає можливість якісному перетворенню умов життя людей. Матеріали досліджень указують на зростання соціального сектора економіки в Україні, про що свідчить позитивна динаміка обсягів вироблення послуг.

Розвиток соціальної сфери зумовлений впливом таких факторів: соціальними змінами в суспільстві, інтернаціоналізацією і глобалізацією організації соціальної сфери, розвитком науково-технічного прогресу, процесом приватизації та дерегулювання багатьох галузей в Україні.

Компоненти соціальної складової економіки формують освітній рівень населення, забезпечують збереження й поліпшення стану його здоров'я, збагачуючи тим самим людський ресурс держави.

1. Статистичний щорічник України за 2009 рік : [стат. зб.]. – К. : Держ. підприємство “Інформаційно-аналітичне агентство”, 2010. – 566 с.
2. Україна. Цілі розвитку тисячоліття // Соціально-економічний розвиток України. – Режим доступу : www.me.gov.ua.
3. Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
4. Режим доступу : <http://www.undp.org.ua/ua/media/45-prosperity-poverty-reduction-and-mdgs/1026-ukraine-is-ranked-69th-out-of-169-countries-the-2010-human-development-report-says>.

Рецензенти:

Петренко В.П. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Сус Т.Й. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

УДК 314.325

ББК 65.240

Киш Л.М., Гелета О.О.

**АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ
У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ**

Вінницький національний аграрний університет,
Міністерство аграрної політики України,
кафедра інформаційних технологій в менеджменті,
21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3,
тел.: 0432357084,
e-mail: office@vsau.org, rector@vsau.org

Анотація. Стаття містить основні аспекти роботи служби зайнятості у Вінницькій області, стан і проблеми ринку праці в регіоні та шляхи вирішення цих проблем.

Ключові слова: зайнятість, ринок праці, служба зайнятості, безробіття, програма зайнятості.

Annotation. The article contains the basic aspects of work of service of employment in the Winnitca area, consisting and problems of labour-market of region, and ways of working out these problems.

Key words: employment, labour-market, service of employment, unemployment, program of employment.

Вступ. Проблема зайнятості та можливості працевлаштування була й залишається однією з невідкладних проблем. Зайнятість – це складна, багатогранна соціально-економічна категорія, яка має глобальний загальнодержавний та загальнолюдський харак-

тер. Вона виступає необхідною умовою реалізації робочої сили і є узагальненою характеристикою економіки країни, що відбиває досягнутий рівень економічного її розвитку, а також відображає потреби людини в самовираженні, у задоволенні матеріальних і духовних потреб через дохід, який особа отримує за свою працю. Як абстрактне поняття – це наявність у людини роботи, дієва віддача від неї через ефективне її використання [1].

Державна служба зайнятості в процесі кадрового забезпечення економіки покликана виконувати роль посередника. Маючи розгалужену мережу територіальних відділень, а також державну підтримку та бюджетне фінансування, державна служба зайнятості повинна бути лідером серед посередників ринку праці.

Постановка завдання. Основною метою статті є визначення ефективності роботи служби зайнятості у Вінницькій області та її ролі у вирішенні проблеми зростання масштабів безробіття. На виконання цього завдання спрямована науково обґрунтована технологія обслуговування незайнятого населення в центрах зайнятості, яка охоплює широкий спектр організаційних заходів та виділяється значна сума коштів. Таким чином регламентується спосіб діяльності спеціалістів державної служби зайнятості щодо надання клієнтам передбачених законодавством соціальних послуг на основі раціонального розподілу дій та коштів на скоординовані процедури й операції, що підлягають обов'язковому виконанню, визначення оптимальних засобів і методів їх виконання.

Слід відмітити, що й дослідження вітчизняних фахівців у сфері праці та зайнятості населення, які присвячені вдосконаленню роботи ДСЗ, зокрема Л.Шаян, Е.Лібанової, Ю.Маршавіна, Н.Ушенко та інших, у переважній більшості зорієнтовані на підвищення ефективності боротьби цієї служби з безробіттям, а не її участі в кадровому забезпеченні економіки.

Результати. Основна мета Єдиної технології обслуговування незайнятого населення – створення важливого елемента нової адаптованої до умов ринку системи соціального захисту та самозахисту населення; підвищення ефективності роботи державної служби зайнятості щодо надання соціальних послуг безробітним громадянам та роботодавцям [2].

Робота державних органів, пов'язана з працевлаштуванням незайнятого населення, оцінюється перш за все за показниками зниження безробіття. Загалом в економіці Вінницької області зайнято понад 106 тисяч працюючих станом на січень-червень 2011 року. Середньомісячна зарплата штатних працівників у порівнянні з минулим роком зросла на 11,2% і становила 2 080 грн. На обліку державної служби зайнятості станом на 1 липня 2011 року перебувало 3 250 незайнятих громадян, які шукали роботу. Офіційного статусу безробітних набули 97,9% незайнятих громадян, або 3 181 особа (рис. 1). Рівень зареєстрованого безробіття на початок липня становив 1,3% від кількості населення працездатного віку.

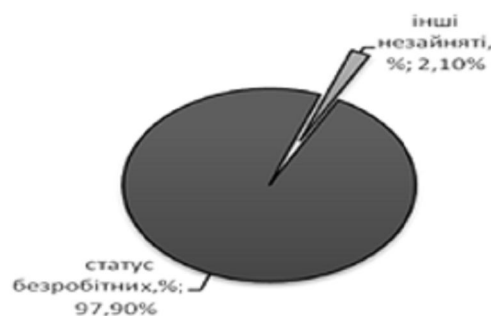

Рис. 1. Рівень безробіття у Вінницькій області у 2011 році, %

У загальній чисельності безробітних, що перебували на обліку, 42% складають мешканці міської, 58% – мешканці сільської місцевості (рис. 2).

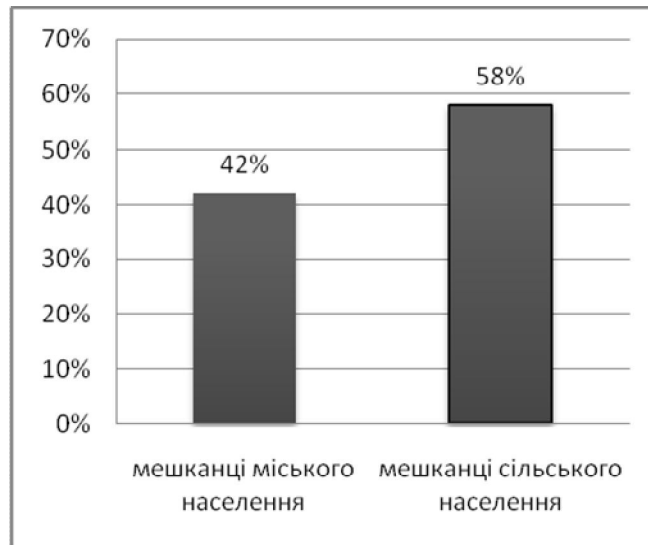

Рис.2. Розподіл безробітних у Вінницькій області у 2011 році, %

Середня тривалість перебування безробітних на обліку в службі зайнятості скоротилася до 5,8 міс. (за цей період 2010 р. – 6,4 міс.). На кожне вільне робоче місце претендувало, у середньому, 16 осіб (на цю дату торік – 14).

Кожні дев'ять з десяти безробітних, які перебували на обліку, отримували допомогу з безробіття. Середній розмір її підвищився, проти січня-червня минулого року, із 630 до 822 грн [4].

Основним програмним документом, яким керується служба в повсякденній роботі, є затверджена сесією обласної ради “Програма зайнятості населення Вінницької області на 2010–2011 роки”. Обласною службою зайнятості забезпечено повне виконання визначених регіональною програмою зайнятості населення на січень-червень 2011 року показників з надання соціальних послуг безробітним (табл. 1).

Таблиця 1

Виконання показників надання соціальних послуг безробітним у Вінницькій області у 2010–2011 рр.

Показники	2010 рік	2011 рік	Відхилення, %
Працевлаштовано незайнятого населення, тис. осіб	28,4	30,1	106
Працевлаштування безробітних на додаткові робочі місця, тис. осіб	2,6	2,7	105
Надання одноразової допомоги з безробіття для започаткування підприємницької діяльності, осіб	400	432	108
Професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних, тис. осіб	7,5	8	107
Оплачувані громадські роботи, тис. осіб	7,8	8,3	107

Дані таблиці свідчать, що показники надання соціальних послуг значно підвищилися, порівняно з минулорічними, що значно покращує рівень зайнятості населення в області.

Бюджет Фонду Вінницької обласної служби зайнятості за доходами виконаний на 89,8% (144,4 млн грн) порівняно з минулорічним. На фінансування заходів обласної програми зайнятості населення Державним центром зайнятості перераховано 244,0 млн грн [7]. Розподіл коштів показано на рис. 3.

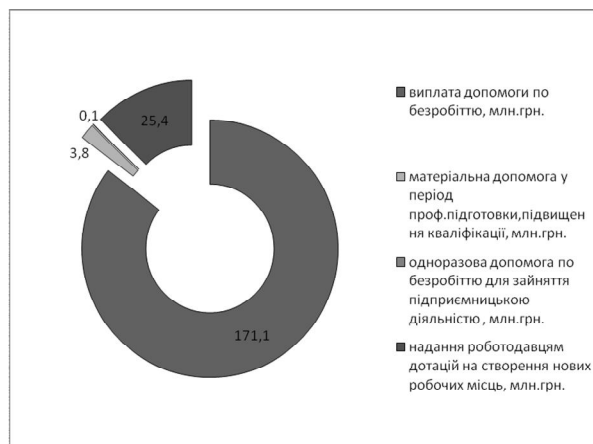

Рис. 3. Розподіл витрат Фонду Вінницької обласної служби зайнятості населення, млн грн

Дані рис. 3 свідчать, що найбільшу питому вагу займають виплати допомоги з безробіття, найменшу – надання одноразової виплати допомоги з безробіття для організації безробітними підприємницької діяльності. Саме на це спрямовані зусилля служби зайнятості – вийти на докризовий рівень надання соціальних послуг незайнятому населенню.

Сьогодні – це одне з першочергових завдань. Базовими центрами зайнятості забезпечуються вчасні виплати матеріального забезпечення безробітним, яке гарантоване законодавством. Фінансово-економічна криза відступає дуже повільно. Однак ряд показників Держкомстату України свідчать про поступову стабілізацію ринку праці та є достатньо обнадійливими [4].

Зусилля служби зайнятості спрямовувалися також на підвищення готовності безробітних до мобільної зміни робочого місця та видів зайнятості, соціальний захист осіб, які є неконкурентоспроможними на ринку праці, удосконалення якості обслуговування безробітних і роботодавців. Питома вага роботодавців, потребу яких у робочій силі задоволено центрами зайнятості, склала 84%, укомплектовано 73% від усіх заявлених ними вакансій. Тривалість їх укомплектування, у середньому, не перевищувала 6 календарних днів. Працівники служби зайнятості вживали заходи щодо забезпечення більш ефективного використання наявної бази даних вакансій. У січні-червні задоволено потребу в робочій силі 83,8% роботодавців із числа тих, що звернулися із цього питання, укомплектовано 72,5% поданих до центрів зайнятості вакансій [5]. Таким чином, зверталась увага не лише на зниження рівня безробіття, що, безсумнівно, є пріоритетним напрямом, й на заповнюваність вакантних посад. Що, на нашу думку, також є одним з важливих показників роботи служби зайнятості. А враховуючи, що навантаження на одне робоче місце у 2010 р. становило всього п'ять осіб на одну вакантну посаду, результати роботи ДСЗ із кадрового забезпечення економіки не можна вважати задовільними [6].

Важливе місце в діяльності обласної служби зайнятості займає й робота зі зверненнями громадян. Упродовж січня-червня 2011 року на її адресу надійшло 54 письмові звернення громадян. Це на 17 менше, ніж за відповідний період торік. Найактуальнішими були запитання щодо призначення і виплати матеріального забезпечення – 14, реєстрації в службі зайнятості – 13 та роз'яснення законодавства про зайня-

тість і соціальний захист населення – 23. Щоб запобігти підставам для обґрунтованих звернень громадян, центри зайнятості проводять відповідні заходи. Насамперед це інформаційні семінари, виїзні дні центрів зайнятості, презентації послуг служби, ярмарки вакансій, виступи по радіо, роз'яснення законодавства про зайнятість у ЗМІ та на веб-сторінці тощо. На особистому прийомі громадян у центрах зайнятості прийнято 2 199 мешканців, що на 21 менше, ніж за відповідний період минулого року. Розглядалися питання допомоги в працевлаштуванні, зміни в законодавстві про зайнятість населення, набуття нової професії, підвищення кваліфікації за сприяння служби зайнятості [3].

Низький і нестійкий попит на робочу силу в поточному році призведе до того, що ринок праці в області знову працюватиме з депресивними характеристиками. Роботодавці в умовах економічної нестабільності знижують вартість робочої сили і, при цьому, піднімають вимоги до кваліфікації, досвіду, знань та умінь. Тому основним пріоритетом у роботі служби в поточному році й у найближчі роки це – професійне навчання, перенавчання і підвищення кваліфікації незайнятого населення. Пріоритет № 2 – створення в службі зайнятості ефективної системи управління стратегічними ризиками – у першу чергу управління бюджетом та фінансами із чіткою кореляцією “гроші-люди”. З уведенням єдиного соціального внеску недопустимо вести роботу в борг. Аналіз виконання завдання програми зайнятості населення щодо залучення до оплачуваних громадських робіт за 1 квартал 2011 року показує, що його перевиконання у 2 рази становить певну загрозу фінансування таких робіт за рахунок коштів Фонду протягом року. Уже сьогодні деякі центри зайнятості звертаються за збільшенням кошторису, але збільшення фінансування за цим напрямом нині не передбачено. Пріоритет № 3 поточного року – це реалізація цільових програм для окремих категорій населення. Система повинна запрацювати для досягнення максимального результату, насамперед, для випускників, квотників, сільських жителів, інвалідів, а також громадян, старших за 45–50 років [6].

Висновки. Покращення роботи державної служби зайнятості має суттєво змінити якість її участі в кадровому забезпеченні економіки й сприятиме не тільки зниженню безробіття, а й прискоренню економічного зростання завдяки більш швидкому та якісному заповненню вільних робочих місць. Необхідно переглянути кадрову політику в напрямі збільшення обсягу підготовки спеціалістів робітничих професій, адже сьогодні робітничі професії – важливі, затребувані, високооплачувані й мають найкращий попит на ринку праці.

1. Харчук С. А. Трансформація зайнятого і безробітного сільського населення Вінниччини / С. А. Харчук // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”. – 2010. – № 9.
2. Діяльність служби зайнятості в системі соціальної роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://knowledge.allbest.ru/sociology/3e0b65635b3ad78b4d53a89521216c37_0.html.
3. Газета обласного центру зайнятості “Ринок праці” від 7 липня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dcz.gov.ua/vin/control/uk/publish/article?art_id=11789&cat_id=1016457.
4. Конференція обласних фондів соціального страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dcz.gov.ua/vin/control/uk/publish/printable_article.jsessionid=A41D6A6FF656E55E786803596A3D4CF8?art_id=10083.
5. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/webgr_view/GrXJHHQ?OpenDocument&count=5&RestrictToCategory=GrXJHHQ.
6. Іщенко І. Оцінка ефективності роботи державної служби зайнятості : місце, роль, економічні умови, людський фактор / І. Іщенко // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 5. – С. 48–51.

Рецензенти:

Мороз О.В. – доктор економічних наук, професор, директор Науково-навчального інституту аграрної економіки Вінницького національного аграрного університету;

Кафлевська С.Г. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри організації агробізнесу Вінницького національного аграрного університету.